

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 10 mars 1893, kl. 3 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Efter att numera hafva fullbordat den undersökning och granskning af riksbankens tillstånd, styrelse oeh förvaltning, som bankoutskottet enligt § 4 i dess instruktion har till åliggande att verkställa, får utskottet härmed i ämnet till Riksdagen afgifva berättelse.

Vid det förhållande att ansvarsfrihet blifvit fullmäktige i riksbanken beviljad för bankens förvaltning i dess helhet under år 1890 samt, hvad beträffar deras i protokoll antecknade beslut och åtgärder, för tiden intill den 15 januari 1892, har utskottet på grund af sitt ofvanberörda åliggande tagit närmare kännedom af fullmäktiges allmänna och särskilda protokoll samt skrivelser från och med sistnämnda dag till innevarande riksdags början, äfvensom ej mindre de berättelser angående riksbanken, som afgifvits af nästlidet års statsrevisorer och de för granskning af afdelningskontoren af Riksdagen utsedde särskilda revisorer, än ock fullmäktiges i utskottets memorial n:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse samt de redogörelser, hvilka från styrelserna för riksbankens afdelningskontor beträffande dess rörelse och förvaltning till utskottet inkommit.

Hvad till en början beträffar metalliska kassans upprätthållande och myntutvexlingens fortgång och bestånd samt fullmäktiges derutinnan vidtagna åtgärder, hvilka, jemlikt instruktionen, skola af utskottet med syn-

*Metalliska
kassan.*

nerlig uppmärksamhet följas, får utskottet meddela, att nämnda kassa, som under år 1892 företett ovanligt små vexlingar och vid årets början utgjorde något mer än 19,16 millioner kronor eller det lägsta beloppet under året, sedermera under förra hälften af detsamma i allmänhet var i stigande och den 18 juni uppgick till sitt högsta belopp eller 20,54 millioner kronor samt att ifrågavarande kassa vid årets slut motsvarade ett belopp af 19,66 millioner, hvaraf 16,82 millioner i guld och återstoden eller 2,84 millioner i silfvermynt, pregladt enligt lagen om rikets mynt af den 30 maj 1873. Riksbankens tillgång i dylikt silfverskiljemynt har under året vexlat mellan högst 3,44 och lägst 2,18 millioner. Deruti ingår äfven norskt och danskt mynt, hvaraf för invexling och utbyte mot annan valuta under året från riksbanken och dess afdelningskontor sändts till Kristiania och Köpenhamn ett sammanlagdt belopp af närmare 800,000 kronor.

Metalliska kassan i sin helhet har sålunda under året städse öfverskridit det för densamma i § 6 af reglementet fastställda minimum af 15 millioner kronor, och någon särskild anledning att genom inköp från utlandet stärka riksbankens härvarande guldförråd har ej förekommit.

*Fordringar å
utlandet i
löpande
räkning.*

Riksbankens i löpande räkning hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort innestående fordringar, å hvilka jemväl sedelutgifningsrätt får grundas, hafva visserligen ej under år 1892 visat sådana fluktuationer och rubbningar som under de två näst derförutgångna åren, men i allmänhet ej heller kunnat hållas vid något jemförelsevis betydligare belopp. Blott vid trenne veckoafslutningar uppgingo de till mer än 8 millioner kronor, nemligen den 20 och 29 februari till 8,84 och 8,90 samt den 31 december till 8,22 millioner, men utgjorde i allmänhet icke mer än 5 à 6 millioner och vid ett tillfälle i medlet af juni endast 3,48 millioner kronor.

Några sådana särskilda åtgärder till förstärkande af behållningarna utomlands eller förhindrande af deras uttömmande, som år 1891 för-
anledt till förhöjning af räntan, indragningar å lånerörelsen och försäljning i utlandet af obligationer, hafva ej heller under sistlidet år behöft vidtagas, utan fullmäktige kunde, då hvarken riksbankens ställning eller penningemarknaden i allmänhet med nödvändighet betingade så höga räntesatser, som under år 1891 voro gällande, redan den 21 januari nedsätta utlåningsräntan med en half procent samt den 9 juni ytterligare nedbringa densamma eller till lägst 4 procent. Derjemte, och då något synnerligt behof för att pådrifva försäljningen i utlandet för riksbankens räkning af svenska statens 3¹/₂ procents obligationer, hvarom fullmäktige året förut förordnat, icke förefans och prisen i utlandet voro mindre fördelaktiga,

beslöts i medlet af februari inställande tills vidare af dylik försäljning. Redan en månad derefter yppade sig dock för någon tid stark efterfrågan å utländska valutor, som vållade minskning i riksbankens tillgångar utomlands och bland annat föranledde till afslag å framställningar om lån å större belopp, oaktadt första klassens säkerheter för dem erbjödos. Detta gaf ock anledning till försäljning i London af riksbankens återstående tillgång i svenska statens 4 procents obligationer af 1878 å nominelt 36,910 pund sterling, men ytterligare afyttrande af obligationer förekom ej vidare under året. Tillgången på vaxlar å utlandet blef ock sedermera förbättrad, så att portföljen vid årets slut innehöll sådana för ett bokfördt belopp af något mer än 9,650,000 kronor, och genom betydliga utbetalningar för nationalbanken och privatbanken i Köpenhamn samt Norges bank blef ställningen till Danmark och Norge, som visat sig vara svårast att reglera, förändrad, så att riksbanken i början af innevarande år hade icke obetydlig fordran å dessa länder; uppgående riksbankens sammanlagda fordringar i löpande räkning utomlands och i oremitterade utländska vaxlar vid 1892 års slut till nära 18 millioner kronor.

I sedlar hade riksbanken vid 1892 års början utelöpande ett belopp af 43,86 millioner kronor, hvilken skuld sedermera under året vaxlade mellan 34,01 millioner — den 23 april — samt högst något mer än 44 millioner, hvartill densamma uppgick vid årets slut.

Sedelskulden och de valutor, som tjena till betäckning för densamma.

Hvad beträffar de valutor, som utom metalliska kassan och behållningarna på utrikes ort må tjena till betäckning för riksbankens sedlar, hafva desamma, jemlikt § 5 i bankoreglementet bestående uti lätt säljbara utländska statspapper, statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utländsk börs noteras, samt vaxlar, betalbara inom eller utom riket, under sistlidet år, enligt de af fullmäktige meddelade uppgifter, ej vid något tillfälle understigit 47 millioner, men varit uppe vid 57½ millioner kronor samt i medeltal hållit sig vid i rundt tal 50 millioner kronor.

Ifrågavarande såsom underlag för sedelutgifningen beräknade tillgångar utgjordes i början af innevarande år af:

utländska statspapper till belopp af	kr.	6,493,767:	28
statens och allmänna hypoteksbankens obligationer för »		11,219,249:	23
andra inhemska obligationer, noterade å utländsk börs, nemligen hypotekskassans för Sveriges städer obliga- tioner å tillhopa	kr.	978,450:	—
och hypoteksföreningars d:o d:o	»	20,850:	—
		999,300:	—

Transport kronor 18,712,316: 51.

	Transport kronor 18,712,316: 51.
vexlar, betalbara:	
utom landet	kr. 7,924,652: 02
inom »	» 22,964,820: 11.
	Summa kronor 49,601,788: 64.

Af andra slags obligationer, som ej äro af beskaffenhet att få tjena såsom betäckning för sedelutgifningen, innehade riksbanken samtidigt:

jernkontorets 4 procents obligationer för	kr. 399,840: —
Stockholms inteckningsgaranti-aktiebolags 3 1/2 procents obligationer af 1889 i kronor för	» 563,560: —.
	Summa kronor 963,400: —.

Obegagnade sedelutgifningsrätten.

Den obegagnade sedelutgifningsrätten har under år 1892 varit lägst vid årets början, då den utgjorde 25,38 millioner, och högst den 23 april vid 37,1 millioner kronor. Medelbeloppet af densamma för ifrågavarande år uppgick till mer än 32 millioner kronor.

Utländska vaxelrörelsen.

Omfattningen af riksbankens utländska affärer har under år 1892 ej varit så betydlig som nästföregående år. Sammanlagda beloppet af vaxelköpen och dermed jemförliga transaktioner hafva nemligen under sistlidet år utgjort 118,08 millioner och försäljningarna 120,95 millioner kronor eller tillhoppa 239,03 millioner mot nära 320 millioner kronor under år 1891.

Den utan all jemförelse största delen af denna rörelse kommer på hufvudkontoret. Af de öfriga kontoren, som haft befattning med köp och försäljning af utländska vaxlar, har kontoret i *Göteborg* under året köpt sådana för i jemnade tal pund sterling 183,800, riksmark 669,800, francs 176,300 samt danska och norska kronor 1,002,000, motsvarande i svenskt mynt tillsammans 5,036,300 kronor, och sålts dylika vaxlar för pund sterling 11,000, riksmark 354,800, francs 22,000 och 18,200 kronor å *Kristiania*, eller i svenskt mynt sammanlagdt 548,700 kronor, hvaremot under år 1891 vaxelköpen vid samma kontor utgjorde i rundt tal 8,21 och vaxelförsäljningarna 1,41 millioner kronor.

Vid kontoret i *Malmö* hafva, såsom vanligt, trasseringarna betydligt öfverstigit beloppet af hvad som köpts. De förra motsvara nemligen sammanlagdt 3,48 millioner kronor, hvartill komma af kontoret utfärdade à vista-anvisningar på nationalbanken i *Köpenhamn* å sammanlagdt

2,622,516 kronor 18 öre, under det att vaxelköpen ej omfatta mer än 1,99 million kronor, hvarförutom vid samma kontor invexlats och inlösts

danska sedlar å	kr. 1,517,000: —
dansk å vista-anvisning å	» 15,000: —
norska sedlar å	» 478,000: —

Beloppet af vaxeltrasseringarna derstädes under år 1891 utgjorde, i svenskt mynt räknadt, 2,94 och köpen 1,23 millioner kronor.

Af kontoren i Hernösand, Jönköping, Kalmar och Karlstad, hvilka ej hafva rätt att trassera vaxlar å utlandet, men enligt särskildt medgifvande under vissa inskränkningar få köpa sådana, har *det förstnämnda* köpt för mer än 1,600,000 kronor, nemligen i jemnade tal pund sterling 42,000, riksmark 209,000, holländska floriner 179,000, francs 511,000 och danska kronor 23,000.

Vid kontoret i *Jönköping*, som först i slutet af oktober månad erhöll rätt att inköpa vissa trassenters vaxlar, hafva till följd häraf ej några betydliga vaxelköp under året kunnat ega rum, utan utgör beloppet af desamma endast omkring 10,000 kronor.

Kontoret i *Kalmar* har under året köpt 91 på Danmark för skeppade trävaror dragna vaxlar å sammanlagdt 204,900 kronor 15 öre, och afdelningskontoret i *Karlstad*, som den 15 nästlidne oktober erhöll bemyndigande att af firmor inom dess verksamhetsområde köpa på Norge trasserade vaxlar, har på grund häraf under november och december köpt sådana vaxlar för tillsammans 75,614 kronor 54 öre.

Den i bokslutet beräknade vinsten å utländska vaxelrörelsen uppgår, såsom i fullmäktiges berättelse till utskottet finnes angifvet, till ett belopp af 296,320 kronor 83 öre, hvilket med något mer än 185,000 kronor understiger vinsten för 1891. Orsaken härtill är — utom att, på sätt af ofvanstående redogörelse framgår, rörelsen på det hela varit mindre än under de närmast föregående åren — hufvudsakligast att finna i det under år 1892 låga diskontot i utlandet, hvarigenom den kursskilnad mellan korta och långa vaxlar, som inverkar på vinsten, varit mycket obetydlig, hvarförutom riksbankens under hela året jemförelsevis små behållningar i utlandet lemnat ovanligt låg räntefkomst.

Under år 1892 har fråga ej förevarit om riksbankens deltagande i något nytt, vare sig för utländsk eller inländsk räkning upplagdt, lån. Ang. riksbankens deltagande i teckning af lån samt om ökningen af obligationstillgången.

Riksbankens obligationstillgång har, såsom förut antydts, på det hela ökats med något mer än 641,000 kronor, hvaruti äro inbegripna de under året till ett belopp af 116,678 kronor 23 öre bokförda 5,290 rentes eller

nominelt francs 176,333: 33, som riksbanken erhållit efter teckning år 1891 af 3 millioner francs i det då utbudna franska statslån. För de svenska statens 4 procent obligationer af 1878, som, på sätt ofvan nämnts, riksbanken i London försålt, har priset i medeltal utgjort omkring 103 procent, som lemnade riksbanken en vinst af 42,123 kronor 56 öre. Hvad beträffar de svenska statens 3¹/₂ procent obligationer å tillsammans 1,316,000 kronor, som riksbanken under ifrågavarande år inköpt, betingade desamma ett pris af 94 procent jemte godtgörelse för upplupen ränta, men utan särskild utgift för kurtaga eller andra kostnader.

Upplånings-
rörelsen.

Beträffande riksbankens upplåningsrörelse och hvad först angår de på *upp- och afskrifningsräkning* insatta medlen, uppgingo desamma vid 1892 års början, för samtliga riksbankskontoren räknadt, till 3,73 millioner kronor och hafva under året vexlat mellan högst 4,40 och lägst 3,53 millioner kronor på 3,899—4,248 räkningar. Af dessa komma på hufvudkontoret 2,924—3,172 räkningar med belopp af högst 3,56 och lägst 2,65 millioner kronor, hvarjemte antalet räkningar och belopp, i jemna tusental upptagna, utgjorde vid afdelningskontoret i

Göteborg	mellan	149,000	och	219,000	kronor på	144—186	räkningar
Malmö	»	74,000	»	168,000	»	»	80—138
Falun	»	6,000	»	76,000	»	»	8—33
Hernösand	»	22,000	»	146,000	»	»	17—31
Jönköping	»	64,000	»	143,000	»	»	77—102
Kalmar	»	25,000	»	57,000	»	»	102—128
Karlstad	»	54,000	»	95,000	»	»	104—133
Luleå	»	80,000	»	181,000	»	»	66—100
Vexjö	»	28,000	»	63,000	»	»	30—62
Visby	»	37,000	»	74,000	»	»	105—123
Östersund	»	35,000	»	95,000	»	»	129—151

Depositionsmedlen hafva vid hufvudkontoret vexlat mellan 6,58 och 7,95 millioner kronor på 1,863—2,066 bevis samt utgjorde i jemna tusental vid afdelningskontoret i

Göteborg	mellan	118,000	och	182,000	kronor på	28—53	bevis
Malmö	»	16,000	»	48,000	»	»	10—18
Falun	»	1,000	»	25,000	»	»	2—16
Hernösand	»	34,000	»	45,000	»	»	16—27
Jönköping	»	224,000	»	395,000	»	»	92—110
Kalmar	»	108,000	»	138,000	»	»	50—83
Karlstad	»	50,000	»	82,000	»	»	40—54

Luleå	mellan	66,000	och	122,000	kronor på	36—43	bevis
Vexjö	»	15,000	»	18,000	»	15—20	»
Visby	»	48,000	»	120,000	»	22—39	»
Östersund	»	237,000	»	268,000	»	68—83	»

De utan ränta och på s. k. *folioräkning* inestående medlen, som skola vid anfordran återbetalas, hafva, enligt de månadsvis meddelade samman- dragen öfver bankens ställning, för riksbanken i sin helhet vid ett tillfälle under året uppgått till 13,47 och ej någon gång understigit 8,69 millioner kronor. Hvad särskildt hufvudkontoret beträffar, var dess skuld för dylika medel störst den 31 december med ett belopp af 10,81 millioner och lägst den 30 september vid 6,97 millioner kronor på 74—80 räkningar; vexlande densamma vid afdelningskontoret i

*Medel, inne-
stående på
folioräkning.*

Göteborg	mellan	139,000	och	597,000	kronor på	7	räkningar
Malmö	»	147,000	»	1,303,000	»	4—6	»
Hernösand	»	199,000	»	658,000	»	3	»
Jönköping	»	55,000	»	391,000	»	3	»
Kalmar	»	50,000	»	549,000	»	3	»
Karlstad	»	29,000	»	440,000	»	3	»
Luleå	»	71,000	»	526,000	»	3—5	»
Vexjö	»	10,000	»	250,000	»	1—3	»
Visby	»	18,000	»	172,000	»	3	»
Östersund	»	29,000	»	305,000	»	2—4	»

Riksbankens *utlåningsrörelse* har, enligt hvad en sammanfattning af de till fullmäktige från de särskilda kontoren ingående rapporter gifver vid handen, under år 1892 omfattat ett belopp af högst 76,20 och lägst 65,56 millioner kronor, uttagen å beviljade kassakreditiv häri inräknade. Af detta belopp komma för vaxlar högst 26,03 och lägst 19,93, för kassa- kreditiv högst 8,14 och lägst 5,71 samt för den egentliga lånerörelsen re- spektive 42,03 och 39,92 millioner kronor.

*Utlåningsrö-
relsen.*

Vid jemförelse af förhållandena vid 1892 års början och vid dess slut befinnes det, att riksbankens fordringar för vaxlar, lån och kreditiv, med inberäknande af hvad som var på indrifning beroende, utgjorde

	den 31 december 1891		den 31 december 1892
för vaxlar.....	kr. 23,31 millioner	kr. 23,06 millioner
» lån.....	» 41,08	»	» 41,98
» kassakreditiv	» 7,24	»	» 6,88
eller tillsammans	kr. 71,63 millioner	kr. 71,92 millioner.

Utlåningsrörelsen på det hela har sålunda under året, oaktadt tillkomsten af ett nytt afdelningskontor med ett låneförslag af 800,000 kronor, ej ökats med mer än 290,000 kronor; men hvad särskildt beträffar lån mot pant af vågförda effekter samt afbetalningslån, har beloppet af sådana under året stigit med 438,000 kronor för de förra och 883,000 kronor för de senare.

På lagsökning och indrifning, beroende medel. Ett sammandrag rörande de särskilda kontorens på lagsökning och indrifning beroende fordringar visar följande ställning den 31 december 1892:

vid hufvudkontoret:

för 26 st. inrikes vaxlar	kr. 69,840: 61	
» lån på högst sex månader mot hypotek af: inteckning i fast egendom, 2 st. å	» 23,303: 14	
aktier, 4 st. å	» 48,329: 91	
vågförda effekter, 5 st. å	» 57,120: —	
skuldebref med endast namnsäkerhet, 4 st å	» 23,405: 23	
» 31 st. afbetalningslån	» 28,207: 20	
» 3 st. kassakreditiv	» 9,919: 68	
» utrikes vaxlar	» 53,812: 64	313,938: 41

vid afdelningskontoret i Göteborg:

för 20 st. inrikes vaxlar	» 59,127: 88	
» 1 lån mot hypotek af aktier	» 1,300: —	
» 5 lån mot hypotek af skuldebref med endast namnsäkerhet	» 14,385: 40	
» 62 afbetalningslån	» 46,754: 13	
» 2 kassakreditiv	» 14,000: —	135,567: 41

vid afdelningskontoret i Malmö:

för 26 st. inrikes vaxlar	» 17,951: 14	
» 7 st. afbetalningslån	» 6,864: 28	24,815: 42

vid afdelningskontoret i Falun:

för 3 afbetalningslån	kr. 10,800: —	
	Transport kr. 485,121: 24.	

Transport kr. 485,121: 24

vid afdelningskontoret i Hernösand:

för 2 inrikes vaxlar	kr. 4,350: —	
» 4 afbetalningslån	» 7,485: 40	11,835: 40

vid afdelningskontoret i Jönköping:

för 1 inrikes vaxel	» 445: 38	
» 6 afbetalningslån	» 8,010: —	8,455: 38

vid afdelningskontoret i Kalmar:

för 5 inrikes vaxlar	» 2,533: 19	
» 4 afbetalningslån	» 1,540: 36	4,073: 55

vid afdelningskontoret i Karlstad:

för 4 inrikes vaxlar	» 1,230: —	
» 8 afbetalningslån	» 8,560: 28	
» 1 kassakreditiv	» 6,209: 35	15,999: 63

vid afdelningskontoret i Luleå:

för 23 vaxlar	» 10,472: 13	
» 72 afbetalningslån	» 26,994: 32	
» 5 kassakreditiv	» 66,767: 89	104,234: 34

vid afdelningskontoret i Vexjö:

för 13 inrikes vaxlar	» 14,503: 17	
» 35 afbetalningslån	» 24,223: 03	38,726: 20

vid afdelningskontoret i Visby:

för 11 inrikes vaxlar	» 4,830: 04	
» 5 afbetalningslån	» 2,001: 03	6,831: 07

vid afdelningskontoret i Östersund:

för 6 inrikes vaxlar	» 3,260: 89	
» 9 afbetalningslån	» 5,816: 53	9,077: 42

Summa kr. 684,354: 23

Enligt en i senast afgifna revisionsberättelse meddelad uppgift utgjorde sammanlagda beloppet af riksbankens på indrifning beroende, men såsom säkra upptagna fordringar den 30 sistlidne juni kr. 1,426,281: 55.

Häraf äro, jemlikt fullmäktiges beslut, före utgången af 1892 från kapitalräkningen afförda och inom linien upptagna 141 stycken fordringsposter å tillsammans » 481,195: 76
kr. 945,085: 79,

så att, då, på sätt ofvan nämnts, vid innevarande års början de på indrifning beroende medlen motsvarade » 684,354: 23
skilnaden kr. 260,731: 56
visar förbättringen i ställningen under sistförflutna halfår.

I sammanhang med granskningen af riksbankens på indrifning beroende fordringar har utskottet tagit noggrann kännedom om de till fullmäktiges protokoll behandlade, af åtskilliga gäldenärer gjorda framställningar om antagande af ackord för deras skulder till riksbanken, och har utskottet ej funnit anledning till särskild erinran mot det sätt, hvarpå fullmäktige använt sin rätt att, jemlikt § 49 i bankoreglementet, bevilja sådana ackord, om äfven utskottet anser, att vidden och omfattningen af det fullmäktige lemnade bemyndigande att ingå på dylik uppgörelse ej torde vara med önskelig tydlighet i reglementet bestämda.

För lånerörelsen anvisade medel och vinsten å densamma. De för lånerörelsen i dess helhet vid de särskilda riksbankskontoren anordnade medel utgjorde

	vid 1892 års början kronor	vid 1892 års slut kronor	i medeltal för hela året kronor
vid hufvudkontoret	26,400,000: —	26,700,000: —	26,630,000: —
» kontoret i Göteborg ...	13,000,000: —	12,800,000: —	13,200,000: —
» » i Malmö	9,000,000: —	9,300,000: —	9,500,000: —
» » i Hernösand ..	3,400,000: —	4,300,000: —	3,660,000: —
» » i Jönköping...	2,100,000: —	2,150,000: —	2,100,000: —
» » i Kalmar.....	1,400,000: —	1,100,000: —	1,170,000: —
» » i Karlstad ...	1,850,000: —	2,000,000: —	1,960,000: —
» » i Luleå	1,950,000: —	2,400,000: —	2,260,000: —
» » i Vexiö.....	2,100,000: —	2,000,000: —	2,030,000: —
» » i Visby.....	1,200,000: —	1,200,000: —	1,210,000: —
» » i Östersund ...	2,000,000: —	1,550,000: —	1,790,000: —

Derjemte har det senast inrättade kontoret i Falun, som började sin verksamhet i medlet af nästlidne augusti månad, fått sig för lånerörelsens bedrifvande anvisadt ett belopp af 1,200,000 kronor, af hvilket 400,000 kronor, afsedda för afbetalningslån, från kontoren i Göteborg och Jönköping öfverförts till det nya kontoret.

För de särskilda kontorens vinst å lånerörelsen i förhållande till medelbeloppet af låneförslaget lemnas här nedan redogörelse, dervid för afdelningskontoren afdrag skett för förvaltningsutgifter, så att den för dem angifna vinst är verklig nettovinst, i motsats till hvad angår hufvudkontoret, der dessa utgifter ej kunna frånskiljas och i afseende å hvilket sålunda icke heller kan beräknas, huru mycket af desamma särskildt belöper för utlåningsrörelsen.

Berörda vinst utgjorde

vid kontoret i Malmö	(nettovinst)	4,44	procent	eller	kr.	421,881: 04
» » i Luleå	»	4,32	»	»	»	97,631: 50
» » i Östersund	»	4,25	»	»	»	76,119: 78
» » i Göteborg	»	4,21	»	»	»	556,191: 52
» » i Hernösand	»	4,07	»	»	»	148,813: 72
» » i Jönköping	»	3,6	»	»	»	75,684: 74
» » i Karlstad	»	3,59	»	»	»	70,286: 37
» hufvudkontoret	(bruttovinst)	3,5	»	»	»	932,756: 15
» kontoret i Vexjö	(nettovinst)	3,19	»	»	»	64,821: 09
» » i Kalmar	»	1,21	»	»	»	14,133: 47
» » i Visby	»	1,01	»	»	»	12,262: 19,

hvertill kommer ett af afdelningskontoret i Falun för den tid af $4\frac{1}{2}$ månader, detsamma varit i verksamhet, såsom vinst levererad till belopp af » 1,799: 67

Säger kr. 2,472,381: 24.

Nyssberörda, af afdelningskontoret i Falun lemnade vinst är dock mer skenbar, enär ett till detsamma af hufvudkontoret såsom förskott för utgifter vid kontorets öppnande och till öfriga förvaltningsutgifter anvisadt belopp ännu ej är återbetaldt. Då detsamma, utgörande..... » 11,150: —

frändrages, visar sig, att, på sätt här nedan i en särskild redogörelse för de hufvudsakligaste i banko-

Transport kr. 2,461,231: 24

Transport kr. 2,461,231: 24
 vinsten i dess helhet ingående posterna finnes om-
 förmäldt, vinsten å lånerörelsen under år 1892, för
 samtliga kontoren räknadt, rätteligen utgör..... kr. 2,461,231: 24

Afdelningskontorens förvaltningsutgifter under år 1892 voro:

vid kontoret i Göteborg	kr. 75,255: 95
» » Malmö	» 46,320: 17
» » Hernösand	» 23,633: 54
» » Jönköping	» 27,148: 16
» » Kalmar	» 23,786: 78
» » Karlstad	» 27,080: 04
» » Luleå	» 23,199: 32
» » Vexjö	» 24,102: 74
» » Visby	» 12,902: 28
» » Östersund	» 22,294: 45

Om dessa utgifter ej skulle fråndragas, utan kontorens afkastning beräknas på sätt, här ofvan egt rum i afseende å hufvudkontoret, utgör vinsten för

kontoret i Östersund	5,498	procent
» Luleå	5,35	»
» Karlstad	4,97	»
» Jönköping	4,90	»
» Malmö	4,86	»
» Göteborg	4,78	»
» Hernösand	4,71	»
» Vexjö	4,38	»
» Kalmar	3,24	»
» Visby	2,08	»

Ehuru riksbankens räntesatser under år 1892 varit ganska höga och de i utlåningen använda medlen, såsom ofvan är nämnt, uppgått till något högre belopp än under det föregående året, understiger dock vinsten å lånerörelsen under sistlidet år densamma för år 1891 med nära 185,000 kronor. Orsaken härtill är närmast att finna i de betydliga belopp, som afförts från kapitalräkningen och upptagits inom linien. Dessa belopp, hvilka, synnerligast för hufvudkontoret och afdelningskontoret i Visby,

äro ovanligt stora, hafva ock verkat, att nämnda kontors vinstprocent, såsom af ofvan lemnade redogörelse framgår, är betydligt lägre än förut.

Hvad särskildt beträffar den afkastning, som kontoret i Kalmar lemnat å sin rörelse, och hvad vederbörande revisorer i sin under år 1892 afgifna berättelse yttrat om den mängd af nämnda kontor vid dess inrättande från hufvudkontoret öfvertagna afbetalningslån, hvilka redan skulle hafva medfört betydliga förluster för kontoret och derigenom bidragit att minska vinsten å dess rörelse, har utskottet efter tagen närmare kännedom om hithörande förhållanden ansett sig böra upplysa, att kontoret från hufvudkontoret i afbetalningslånereverser, utom i inom linien redan förda sådana å 9,951 kronor 73 öre, emottagit ett belopp af tillsammans 894,378 kronor 80 öre, hvaraf på ombudsmannens åtgärd voro beroende 73,080 kronor 80 öre; att af dessa sistnämnda 38,346 kronor 44 öre eller mer än 50 procent vid början af år 1892 voro inbetalda; samt att från kapitalräkningen afförts och upptagits inom linien:

år 1888	kronor	1,938: 79
» 1889	»	11,210: 38
» 1890	»	3,789: 41
» 1892	»	16,757: 39

eller tillsammans kronor 33,695: 97,

som sålunda varit kontorets förlust på de från hufvudkontoret öfvertagna lånen och föranledt, att kontorets vinst i förhållande till låneförlaget för samma år visat sig vara respektive 0,12, 0,7, 0,24 och 1,43 procent lägre, än den eljest skulle hafva varit.

Beträffande hvad i öfrigt af ifrågavarande revisorer och till en del afven af revisorerna vid några andra af afdelningskontoren blifvit anfördt såsom bidragande orsaker till minskning i kontorens rörelse och vinst, nemligen inskränkningen i afdelningskontorens rätt att bevilja kreditiv och andra försträckningar samt i förhållande till enskilda penninginrättningar strängare lånevillkor och kortare amorteringstid för lånen, har utskottet ansett dessa yttranden ej nu föranleda till något särskildt uttalande från dess sida, helst utskottet, om anledning dertill förefinnes, har tillfälle att taga dessa frågor under öfvervägande i sammanhang med andra ärenden, som tillhöra utskottets pröfning.

Vinsten å riks-
bankens rörelse
samt de för-
nämsta in-
komsts- och
utgifts-
posterna.

I likhet med hvad i afseende å de i riksbankens bokslut ingående viktigaste inkomsts- och utgiftsposter plägat meddelas, har utskottet velat här nedan lemna redogörelse derom för år 1892.

Inkomster och vinster:

	Kronor.
Vinst på upp- och utlåningsrörelsen	2,461,231: 24
Räntor af statspapper och obligationer	754,190: 99
Räntor vid riksbankens deltagande i franska statens 3 pro- cents lån af år 1891	3,408: 87
Vinst vid försäljning af inhemska obligationer	40,983: 82
Vinst vid inlösen af utlottade inhemska obligationer	1,379: 64
Vinst på utrikes vaxelrörelsen	296,320: 83
Vinst på såldt papper från Tumba bruk efter afdrag af riksbankens till 58,247 kronor uppgående kostnader för nybyggnader vid bruket	5,649: 85
Afgifter för förseglade deposita	1,675: 20
Afgifter för öppna deposita	18,524: 49
Vinst på utländskt guldmynt	147: 46
Öfriga inkomster och vinster	5,498: 66
Saldo vid årets slut af upplupna, ej betalda räntor, jem- fördt med detsamma vid föregående års slut	12,861: 35
	Kronor 3,601,872: 40

Utgifter och förluster:

	Kronor.
Räntor på äldre lånebanksobligationer	7,240: 28
Fullmäktiges arfvoden samt aflöning till tjänste- män och vaktbetjente vid hufvudkontoret	348,620: 56
Pensionsstaten	57,875: —
Välgörenhetsbidrag	15,311: —
Förvaltningsutgifter vid hufvudkontoret	343,746: 40
Utgifter i anledning af upptäckt förfalskning af riksbankens sedlar	25,963: 04
Öfriga utgifter och förluster	1,669: 55
	800,425: 83
	Behållen vinst för år 1892 kronor 2,801,446: 37

På framställning af statsutskottet hafva delegerade af detta utskott sammanträdt med lika antal ledamöter af bankoutskottet för att dels granska de beslut och åtgärder, som fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret gemensamt vidtagit i anledning af det dem meddelade uppdrag i afseende å frågan om uppförande å Helgeandsholmen af ett nytt riksdags- och riksbankshus m. m., dels pröfva en af sistförsamlade statsrevisorer i deras berättelser angående riksbanken och riksgäldskontoret gjord framställning angående samverkan mellan nämnda verk i vissa frågor; och som till följd häraf dessa ämnen varit föremål för behandling af sammansatt stats- och bankoutskott, hvilket ock härom sig till Riksdagen utlåtit, hafva desamma ej föranledt till någon åtgärd särskildt från bankoutskottets sida.

Ang. tvenne af sammansatt stats- och bankoutskott behandlade ärenden.

På sätt här ofvan redan blifvit antydt, beviljades vid nästlidet års lagtima riksdag fullmäktige i riksbanken ansvarsfrihet dels för förvaltningen af denna banks hufvudkontor samt dess afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund under år 1890 samt, hvad beträffade kontoret i Karlstad, jemväl för den del af år 1889, detsamma varit i verksamhet, dels ock för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1891 till samma dag innevarande år. Efter granskning af riksbankens hufvudkontors räkenskaper för år 1891 hafva Riksdagens senast församlade revisorer i afgifven berättelse anmält, att emot riksbankens förvaltning under den tid, granskningen omfattat, ej något varit att erinra. De revisorer, som af Riksdagen utsetts att granska ofvannämnda afdelningskontors förvaltning för sistnämnda år, äfvensom afdelningskontorets i Hernösand räkenskaper för tiden från och med kontorets öppnande i medlet af november månad 1890 till utgången af år 1891, hafva likaledes i sina öfver dessa förrättningar afgifna berättelser tillstyrkt full ansvarsfrihet för sagda kontors styrelser; och som utskottet vid den nu verkställda undersökningen af riksbanken ej haft något att emot förvaltningen af densamma anmärka, utan funnit, att fullmäktige med omsorg och nit fullgjort det dem lemnade viktiga uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i riksbanken dels för förvaltningen af bankens såväl hufvud- som afdelningskontor under år 1891 och, hvad angår kontoret i Hernösand, äfven för den del af år 1890, detsamma varit i verksamhet, dels ock för de beslut och

åtgärder, hvilka finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1892 till samma dag innevarande år.

Till sist har utskottet skolat härmed anmäla, att utskottet framdeles i sammanhang med granskningen af bankoreglementet kommer att taga i vidare öfvervägande de i revisorernas och fullmäktiges berättelser samt de senares protokoll förekommande ärenden, som, ehuru ej af beskaffenhet att inverka på frågan om ansvarsfrihet för fullmäktige, dock kunna finnas påkalla ytterligare pröfning.

Stockholm den 10 mars 1893.

På utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHJELM.

Reservation

af herr *Sandberg*: »Ehuru jag villigt instämmer i utskottets hemställan om decharge för herrar bankofullmäktige, finnes det likväl ett förhållande, som under de år, jag haft äran vara ledamot af bankoutskottet, alltid synts mig anmärkningsvärdt och hvilket jag anser mig böra bringa till Riksdagens kännedom. Med stöd af 49 § i reglementet för Sveriges riksbank hafva bankofullmäktige hvarje år beviljat ackord åt en eller annan gäldenär, som till borgenärers förnöjande sin egendom afträdt, utan att, så vidt jag kan erinra mig, någonsin något annat skäl därför blifvit anfördt, än att riksbanken genom ackordets antagande vunne en ekonomisk fördel, som i annat fall icke skulle hafva kommit densamma till del. Denna ekonomiska fördel har dock mången gång varit temligen obetydlig, enär det icke så sällan inträffat, att äfven så låga ackordsanbud som 8 å 10 procent blifvit antagna. Så vidt jag förstår, torde det icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke möjligheten att genom inbetalning af några få procent af sin skuld befria sig från vidare kraf innebär en viss frestelse för personer att i sina affärer med riksbanken gå till väga mindre varsamt och försigtigt än de skulle hafva gjort, om en dylik möjlighet

icke hade förefunnits. Efter min uppfattning vore det mera öfverensstämmande med riksbankens värdighet och sanna fördel att icke bevilja ackord annat än hufvudsakligen, om också icke uteslutande, på grund af moraliska skäl, till exempel om någon gäldenär kommit på obestånd, utan eget förvållande, genom olyckor, som icke kunnat på förhand förutses eller beräknas.»
